1938 ий 6 октябрь № 89 (473) Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ӧрвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

МОЛОДЕЖЛАН АГРОЗООТЕХНИЧЕСКИЙ ШИНЧЫМАШЫМ!

Пытартыш ийлаште шуко колхоз-шамыч гектар гыч 100 пут деме утла шурным налаш тӱҥалыныт. Колхозник-шамычын амбарышт кинде дене темын.

Колхоз-шамычын, тыгак колхозник-шамычын вольыкышт кажне ийын шукемеш, породистый вольык-шамыч ешаралтыт да нунын продукций качествышт утыр саемеш. Колхоз-шамыч большевистский да колхозник-шамыч зажиточный лийыныт.

Тыгай чапле илыш самотек деме толын огыл. Зажиточный илышыш ме коммунистический партийын вуйлатымыже ден, колхозник-шамычым агрозоотехнический шинчымаш дене вооружитлыме ден шуын улына.

Кодшо ийыштат шуко колхозник-шамыч агротехникым чот тунемыныт, шке шинчымашыштым практический паша дене кылденыт, сандене нунын ял озанлык продукцийышт кок-кум гана утла шукемын. Кодшо телым республик мучко колхозлаште 548 агрокружок, 243 зоокружок пашам ыштеныт, агротехникым 7181 еҥ, зоотехникым 2929 еҥ тунемыныт. Молодежь тыште поснак кугу заинтересованностьым ончыктен, шуко комсомольский организаций-шамыч шке инициативышт дене агрозоокружок-шамычым организоватленыт да тудын пашажым вуйлатеныт.

Но кеҥежлан шуко агрозоокружок-шамыч шке пашаштым йӧршын чарненыт. Колхоз, райзо вуйлатыше-шамыч, комсомольский организаций-шамычат кок шинча ончен кружок пашам кӱрлыныт, кружоклаште занятийым идалык мучко эртарышаш верч нимогай мерымат ыштен огытыл.

Оршанке райзо вуйлатыше Яковлев йолташ колхозник-шамычын производственный квалификацийыштым нӧлтымашке пеш ӱмбач онча. Сандене тиде районышто шошым деч вара ик агрозоокружокат пашам ыштымашыже уке.

Уборко, государствылан киндым сдатлымаш паша мучашыш шуын. Колхозник-шамыч шукышт яра улыт. Агрозоокружок-шамычын пашаштым шукертак тарваташ кӱлеш ыле. Но тидым ышташ нигӧат пижын огыл. Участковый агроном, райзо начальник-шамыч кӱшыл орган гыч директив уке манын, шып веле лийыныт, а МАССР Наркомзем тиде пашам шошым марте отложитлынеже ала мо.

Комсомольский организаций-шамыч агрозоотехнический учебым организоватлымаште инициативым проявитлашышт кӱлеш. Земельный орган-шамычлан агрозоокружок-шамычын пашаштым ылыжтымаште да угыч кружок-шамычым организоватлымаште комсомольский организаций-шамыч активный полышым пушаш улыт. Кажне комсомольский организацийын задачыже—чыла комсомолец ден несоюзный молодежым агрозоотехнический шинчымаш дене вооружитлаш.

ЦЕНТРАЛЬНЫЙ ЕВРОПЫШТО

Чехословакийсе событийлан.
Снимкыште: Рейхенберг олан ик уремыштыже Чехословацкий патруль кая. **Союзфото.**

Германский фашизм Эльзас-Лотарингийым шупшын налаш тырша

Прага, 3 октябрь. Чехословацкий территорийым руалтен налме годым Англий ден Францийын поддержкышт лийже манын тыршен, Гитлер шкенжын пытартыш речыштыже пуйто германский фашизм Эльзас - Лотарингийыш (Францй) притязанийже деч отказа манын каласен. Пуйто Германийыште Эльзас-Лотарингий шотышто нимогай пропаганда ок ыштылт манын Гитлер ойлен.

Прагаште лекше „Нейе Вельтбюне" журнал Гитлерын тиде ойлымыжын лицемерийжым разоблачатла да ятыр факт-шамыч почеш германский фашизмын Эльзас-Лотарингийым руалтен налшаш верч кумда кампаний шарымыжым ончыкта.

Эльзас-Лотарингийыште гитлеровец-шамычын пеш кугу подрывной паша ыштымышт нерген печатьыште ончыкталтын ыле. „Нейе Вельтбюне" тыге увертара: гитлеровец-шамычын тиде подрывной пашаштын Берлин гыч руководитлыше орган-шамыч гыч иктыже—фашистский „Эльзас-Лотаринген—хеймасштиммен" ежемесячник. Тиде журнал кажне номерыште „Эльзас-Лотарингийсе гитлеровец-шамыч „тиде германский территорийым мӧнгеш пӧртылтышаш" верч кучедалаш ӱжеш да „Эльзас-Лотарингий германский территорийын западыштыла естественный продолженийже лийын шога" манын доказыватла.

Тешиным польский власть-шамычлан передаватлымаш

2 октябрьыште варшавский жап дене 13 шагатыште Чески-Тешин олам польский военный власть-шамычлан передаватлыме. Олам заниматлыме деч вара эркын-эркын Тешинский ден Фриштатский район-шамычым передаватлымаш тӱҥалеш. Тиде передаче 10 октябрьлан пытышаш.

Прагасе польский посланниклан плебисцит эртарышашлык округ-шамычым установитлыме нерген чехословацкий правительство дене переговорым ышташ кӱштымӧ.

Генлейным Судетский областьын „Государственный комиссаржылан" шогалтыме

2 октябрьыште Чехословакий деч ойрен налме районлаште управлений порядке нерген Гитлерын приказшым публиковатлыме. Судетский район-шамыч управлятлыме вуйлатымашке „судето-немецкий областьын государственный комиссаржым" шогалтыме. Тудо вигак Гитлерлан починятлалташ. Тиде должностьыш Генлейным шогалтыме.

Германский демократический молодежын обращенийже

Лондон гыч увертарыме почеш, 29 сентябрьыште „Мир верч кучедалше английский молодежь об'единений" „Германский демократический молодежь об'единений" деч письмам налын. Письмаште тыге ойлалтеш:

„Ме Чехословакий ваштареш кредалаш огына шоно, ме тендан семынак сар ваштареш шогена. Кызытсе жапыште ме Гитлерын жертвыже улына. Гитлерын планже илышыш пурталтеш гын, теат тыгак фашизмын жертвыже лийыда. Тидым английский молодежлан передатлыза. Ме тыште сарым корандашлан лийын тыршена. Гитлер ваштареш решительно шогалаш ме тендам ӱжына. Германий гыч тыланда салам".

ОБЯЗАТЕЛЬСТВЫМ ЧЫЛАНАТ ТӰРЫС-ШУКТЫМАН

Мемнан республикысе шуко комсомолец ден молодежь - шамыч предюбилейный движенийыш ушнен, Нелэ промышленность Калык Комиссар Л. М Каганович йолташын обращенийжылан у сеҥымаш дене вашмутым пуат.

Теве мебельный фабрикыште посна комсомолец-шамыч социалистический соревнованийыш ушнен, паша нормым утыж дене темен шогат. Комсомолец Трегубов сентябрьский планым 191,3 процентлан, Чугунов Андрей—185 процентлан, Андреев—143 процентлан темен улыт. Но южо комсомолец-шамыч шкеныштын посна рекордышт дене увлекатлалтыныт, общий под'ем нерген монденыт. Теве молодежын бригадыште (Трегубоват туштак) Китаев планым нигунамат темымашыже уке. А комсомолец шамыч Трегубов, Лебедев да молат, Китаевлан чылт полшымашышт уке.

Фабрикыште Нарком Л. М. Каганович йолташын обращенийжым кызыт мартена? лончылен огытыл. Нимогай массовый, оборонно-физкультурный паша ок ыштылт.

Комсомолын XX-шо идалыкше лӱмеш предюбилейный молодежный движенийым виянгдаш фабрик директор комсомолец Куликов йолташ, тугак первичный комсомольский организаций секретарь Смирнов ден фабком председатель Чуйков йолташ-шамычат условийым ыштен огытыл.

А. Л.

ХОЗЯЙСТВЕННИК-ШАМЫЧ ӦРДЫШТӦ ШОГАТ

Кермыч заводысо комсомолец да несоюзный молодежь-шамыч Ленинско - Сталинский комсомолын XX-шо идалыкшылан ямдылымаште шуко замечательный стахановский пашан образецшым ончыктен шогат.

Кермыч пӱчкедыше комсомольско-молодежный бригаде план почеш 20 000 кермычым пӱчкедыме олмеш 24.000 кермычым пӱчкеден. Тиде бригаде тыгай кугу сеҥымашке Барабина йолташын инициативыже дене толын.

Тыгак кермычым вагонетке дене шупшыктышо бригадат паша нормо почеш ик еҥлан 1650 кермычым шупшыктымо олмеш 2.200 кермычым шупшыкта. Тиде бригадым ВЛКСМ комитет секретарь Старостин ончыл верыш луктын. Но кермыч заводысо хозяйственник-шамыч нине йолташ-шамычлан пеш шагал полшен шогат. Завод директор Халявин йолташ ВЛКСМ-ын юбилейжылан подарке ямдылымаште йӧршеш огеш участвоватле, производствышто условийым создаватлен огыл. Але мартен пашазе коклашт. Л. М. Каганович йолташын обращенийжым лончылен огытыл.

М. Толстухин.

172

ВКП(б) Историйым тунемаш ямдылалтына

Ленин-Сталин партий Историйын Краткий курсшым боец-шамыч куанен вашлийыч.

— ВКП(б) Историйым чот шинчыде, тудын героический кучедалмашыже ден пашажым, тудын кузе пеҥгыдемыже ден шуаралтмыжым, тушман-шамыч деч эрыкталтмыжым шинчыде, калык тушман-шамыч дене кӱлеш семын кучедалаш тунем от шу, — манын мемнан №-й Йошкар званиян Соединенийсе комсомолец-шамыч ойлат.

Мемнан комсомольский организаций ВКП(б) Историйын Краткий курсшым келгын тунемаш ямдылалтеш. Кызыт кажне комсомолец-боецын политический шинчымаш уровеньжым пален налын, кружокым правильно комплектоватлаш тӱҥалме. Пропагандист-шамыч учебный планым ышташ пижыныт. Кодшо погынымаш ден бюроеш партий Историй тунемме нерген лӱмын вопросым шынден улына. Тушан слушатель - шамычын спискым ончышна. „Правда" газетеш печетлыме партий Историйын 1-ше главажым кызыт лудына да мутланена.

Партий Историйым тунемме ден эртыше первый занятий-шамыч чапле результатым ончыктышт: слушатель-шамыч занятийыш ончыктымо жапыште 100 процентлан толыныт. Боец-шамыч, ме ВКП(б) Историйым келгын тунемаш тӱҥалына, манын ойлат.

ВКП(б) Историй тунеммашым колхозный комсомольский организацийлаште сайын организоватлыме верч, комсомолец-боец-шамыч лишыл колхозласе первичный комсомольский организацийлашке кошт. Тидын дене нуно колхозный комсомоллан партий Историйым тунеммаште полшен шогат.

Армейский комсомол ВКП(б)-н замечательный Историйже дене чоткыдын овладеватлалтеш, идейне да моральне эше пеҥгыдемеш. Партий Историйым келгын тунеммаш мемнан комсомолец шамычым йолташ ден тушманым Сталин йолташ семын паален мошташ туныкта, мемнам тушман ваштареш кучедалаш идейно-политический оружий дене вооружитла.

Н. Царегородцев,
№-й войсковый частьын ВЛКСМ бюро секретарьже.

Оршанке райцентрысе активын погынымашыже

1 октябрьыште Оршанке райцентрысе комсомол активын погынымашыже лийын. Погынымаш ВЛКСМ Обком бюро член Желонкин йолташын ВЛКСМ ЦК-н VI-шо пленум решений нерген докладшым колышто.

Погынымаш районысо комсомольский организацийыште улшо шуко ситыдымаш-шамычым тӱжвак лукто. Политический воспитание пашам районышто путырак начар шындыме. Посна пропагандист-шамыч, мутлан Мишкин молат, политучебым кок тылзе ден эртармашышт уке.

Южо первичный организацийыште (Райзо, райфо, типографий) секретарь уке. Нине комсомольский организацийлаште комсомольский паша путырак начар.

Районышто комсомольский организаций пеш эркын кушкеш. 7 колхозный первичный организацийлаште („1-й май", „Йошкар Орша", „Путь Ленина" моло вереат) комсомолыш ик еҥымат пуртен огытыл.

ВЛКСМ-н XX идалыкшылан ямдылалтмашымат Оршанке райкомол кӱлеш семын вуйлатен ок шого. Шуко первичный комсомольский организацийлаште НКТП Каганович йолташын обращенийжым лончылымо огыл. Райкомол секретарь Иванов йолташ комсомольский организаций шамычым начар вуйлата. ВЛКСМ Обкомын IV пленум пунчалже санденак начар шуктен шогалтеш.

Чыла кӱшнӧ ончыктымо ситыдымаш-шамычым кызытак пытарен, Оршанке райкомоллан комсомол пашам тӱҥгычак саемдашыже кӱлеш.

С. И. Л.

ШЕРНУР ПЕДУЧИЛИЩЕ ВЛКСМ-н ЮБИЛЕЙЖЕ ВАШЕШ

Шернур педучилище Ленинско-Сталинский комсомолын 20-шо идалык пайремжылан виян ямдылалтеш. ВЛКСМ ын 20 шо идалыкшылан хоровой кружок член-шамыч у муро-шамычым тунемыт. Струнный дене духовой оркестр-шамыч виян ямдылалтыт. Драмкружок ик постановкым ямдыла. БГТО, ГТО да ЮВС оборонный значок-шамычлан 25 тунемше нормымым сдатлаш ямдылалтыт. Кызыт ВЛКСМ ын 20-шо идалыкшылан лозунг, плакатым ямдылат да школ пӧртым украшатлат.

Паймаков.

ШАБАЛИН йолташын кружокыштыжо

Йошкар - Оласе „Прогресс" артель контореш таче черетан политзанятий эртаралтшаш.

17 часат 50 минут жапыште занятийыш 14 комсомолец гыч луаткоктын да нунын ден пырля несоюзный молодежь гыч 2 еҥ толыныт. Тиде жапыштак пропагандист Шабалин йолташ толын шуын. Лач ончыктымо жапыште занятий тӱҥалеш. Союзный республик-шамыч нерген да государственный управлений формо нерген каҥашаш тӱҥалына манын, пропагандист увертара.

Ик мыняр жап гыч пропагандист Шабалин йолташ слушатель-шамычлан йодыш-шамычым пуа.

— Государственный управлений формо шотышто капиталистический государстве-шамыч ден СССР коклаште могай ойыртем-шамыч улыт? Кӧ каласа?— йодеш пропагандист. Слушатель-шамыч кидым нӧлтен шып шинчат.

— Пожалуста, — манеш пропагандист.

Слушатель Шатухин тиде вопрослан точный вашмутым пуа. Ик-кок ойым моло-шамыч ешарен каласат.

Мемнан Совет Ушемын поянлыкше нерген кӧ каласынеже гын? — чояракын пропагандист йодеш.

Слушатель-шамыч пумо йодыш-шамычлан эреак чын вашмутым пуэн, у гыч йодыш-шамычым гына вучен шинчат.

— Кӧ тугеже каласа— Первой пятилеткыште могай тӱҥ задаче - шамыч ылыч, тиде пятилеткым илышыш пуртымаш верч ВКП(б) калык тушман-шамыч ваштареш кузе кучедал шоген?

Тиде йодышлан слушатель Желонкин тыге каласыш: Первой пятилеткын тӱҥ задачыже СССР-м аграрный эл гыч индустриальный элыш савырымаш ыле, Желонкин манеш. Тудо пропагандистын йодышлан вашмутым келгынрак пуаш тырша. Тудын почеш, первой пятилетке ваштареш калык тушман-шамычын кучедалмышт нерген слушатель Петров ойла. Тыгай серьезный йодышым пропагандист Шабалин йолташ сайын умландарен пуа.

Политзанятий шижде эртыш. Занятийыште географический карта дене СССР схемым использоватлыме.

Политзанятий пытымеке, пропагандист „Великая семья Советского народа" теме нерген кӱчыкын каласкалыш да вес занятийыш конспектым ыштен толаш кӱштыш.

— Ме занятийыш конспект деч посна толмашна уке,—манын веселан рвезе-шамыч мӧҥгышт кайышт. Политзанятий кугу активность дене эртаралте.

М. С.

4 октябрь.

Союзный консультаций

Комсомольский погынымаш протоколым кузе возыман

Пытартыш жапыште комсомолыш вуйлатымашыш шуко у еҥ-шамыч толыныт. Тидым мемнан Марийский республикысе шуко первичный комсомольский организацийыште ужаш лиеш. Тиде самырык чыла подвиглан способный, у еҥ-шамыч улыт. Но нунын кокла гыч южышт комсомольский погынымаш протокылым оформитлымаште южгынам кугу йӧсылыкыш логалыт.

Теве „Прогресс" артельысе комсомольский организацийыште 10 сентябрьыште лийше погынымашын 10-шо №-н протоколешыже возеныт:

„Первой вопросышто осоавиахим ячейкын (?) пашаже нерген Шатухин йолташын отчетшым колыштна. Осоавиахим ячейкым вуйлатыше Шатухин йолташ жап шагал улмо дене нимомат ыштен кертдымыже нерген кутырен.

ПУНЧАЛНА: ончыкшым осоавиахим пашам саемдашлан винтовкым, лӱяш да военный пашалан тунемаш кӱлеш. Тидлан лийын Шатухинлан паша планым ышташ, тиде план почеш осоавиахим занятийым эртараш кӱшташ".

Протокол гыч тыге коеш: чумыр комсомольский погынымашыжат Шатухинын пашам ыштыдымыжлан поощрятлен веле. Критик ден самокритик йӧршеш лийын огыл, осоавиахим организацийым шалатымашыш шуктымыжлан Шатухиным пыдалын, протоколеш тудым ышташ кӱлеш манын ик кок мут дене веле каласаш тӧченыт.

Теве адак Уполнаркомзаг пеленсе ВЛКСМ первичный организацийыште 15 сентябрьыште лийше погынымашын 7-ше №-ан протоколжым налына. Тудым тыге оформитлаш тӧченыт: „первой вопросышто Сидоркин йолташын комсомолыш пураш пумо йодмашыже нерген колыштна. ПУНЧАЛНА: Сидоркин йолташым ВЛКСМ членыш пурташ".

Но кӧ тугай Сидоркин, комсомолыш пураш тудын политический ямдылалтмыже ден пашам ыштымашыже могай, кӧ-шамыч комсомолыш пураш тудлан рекомендацийым пуэныт, нимат пале огыл. Сидоркиным шинчыше-шамыч кокла гычат кутыршо иктат лийын огыл. Комсомолыш пурышын пашам ден илышыже нерген протоколеш йӧршын ончыктен огытыл.

Тыгак Йошкар-Ола-Озанг кӱртньӧ корно станцийысе ВЛКСМ первичный организацийыштат протоколым шотдымын оформитлалыт. 2-шо №-ан протоколым нигузеат умлаш ок лий.

Первичный комсомольский организаций-шамычлан комсомольский погынымаш протоколым правильно оформитлымашыш серьезный вниманийым обращатлашышт кӱлеш. Протоколышто погынымашын датыжым, номержым, организацийын лӱмжым, ончылшаш пашажым точно ончыкташ кӱлеш. Вопросым решатлыме годым докладчикын мо нерген ойлымыжым, пренийыште кӧн, мо нерген ойлымыжым ончыктыман. Умбакыжым кӧ, могай предложенийым ыштен, тиде предложенийым обсуждатлымаш да тиде вопрос дене погынымашын решенийжым портоколеш сайын возаш кӱлеш.

Решений конкретный да точно лийман. Тудым могай жаплан шукташ, кӧн обязатлымым раш ончыктыман. Тидын почеш решенийым шуктен шогымашым строго контролироватлен шогаш кӱлеш. Тыгерак протоколым кок экземпляр дене возыман да (гушто погынымаш президиумын подписше обязательне лийман) ик экземпляржым первичный организацеш кодыман, весыжым тунамак ВЛКСМ горкомыш, але райкомыш пуман.

А. Ласточкин.

Кужеҥер районысо призывник комсомолец-шамыч (шола пыч пурлашке): Г. А Паймаков, А К. Кирилов, В. М. Лоскутов, Д. С. Петухов, А. М. Ведерников, А. А. Пинаев, П. А. Шарнин да Ф. Ф. Мосолов. Призывной комиссий нуным чылаштымат Йошкар Армийыш налын. Фото С. Чуршуковын.

МУЗЫКАЛЬНО-ТЕАТРАЛЬНЫЙ УЧИЛИЩЕ НЕРГЕН

Йошкар-Оласе музыкально-театральный училище идейне выдержанный, политически развитий, морально яндар специалист-шамычым тувыктен лукшашлык. Училищыште орудоватлыше калык тушман-шамыч Яндулов, молат тиде пашам умышленно кӱрлыныт. Нуно учебно-воспитательный пашан политический содержанийжым йӧршын луктын кудалташ, тунемше-шамыч коклаште феодально-крепостнический пережиткым насаждатлаш, тыге пеледалт кушшо самырык тукымым калечитлаш тӧченыт.

Но нунылан тидым шукташышт ыш логал. Нунын шакше пашаштым разоблачитлыме. Калык тушман-шамычым изолироватлыме. Училищыш у руководство шогалталтын. Дирекций, комсомольский ден профсоюзный организаций шамыч калык тушман-шамычым йӧршын куклен пыташ, вредительствын последствийжым пытараш да учебно-воспитательный пашам вож гычак саемдаш обязан улыт ыле. Но нуно тыге ыштен огытыл. Вигак каласаш кӱлеш, училищын да комсомольский организацийын руководствышт кочо урок гыч кызыт мартенат шкаланышт политический выводым ыштен огытыл. Санденак училищыште пеш шуко ситыдымаш-шамыч уледат.

Тунемме ий тӱҥалмылан тылзат утла эртыш. Туге гынат, училищыште таче кечылан, 6 предмет дене (виолончеля, труба, ударный инструмент-шамыч дене, актерский мастерство, грим да балетмейстер) преподаватель-шамыч огыт сите. Тидлан лийынак пеш шуко учебный жап арам йомеш. Тыгай факт дирекцийым нигунарат ок беспокоитле.

Буржуазный нравым пытараш дирекцият, комсомольский комитетат пижын огытыл. Евдокимов, Избеков, Декин политически да морально разложитлалтыныт. Нуно йӱыт, хулиганитлат, контрреволюционный стихотворенийым шаркалат. Избеков, молат ӱдыр-шамыч дек кыдалаш курым годсо отношенийыштым аляг пытарен огытыл. Тунемше Блаерын дисциплиным пудыртымыжо да тунемше-шамычым разлагатлымыже нерген училищыште ятыр гана ойленыт. Но Блаер тӧрланыме олмеш утыр велэ пужла. Тудын ачаже-аваже разоблачитлыме улыт. Блаер шкежат контрреволюционный стихотворений-шамычым возыман альбомым тунемше-шамыч коклаш шаркала.

Ятыр тунемше-шамыч сайын да отлично тунемаш верч кучедалме олмеш буржуазно-мещанский пошлость дене шке вуйыштым аҥыртарат. Рвезе-шамыч К. Смирнован альбомешыже „Шӱмеш логалше“ стихотворенийым возат. Теве ик тунемше К. Смирнован альбомешыже тыге возен:

…„Каваште шӱдыр шуко,
Но Венера деч волгыдо уке.
МТУ-ышто ӱдыр шуко,
Но Глашан деч мотор уке…“

Смирнова шке „моторлыкшо“ дене кугешнен коштеш, тудын альбомышкыжо возышо „поэт-шамыч“ нерген шона, а тунемаш ок тырше, ок заниматле, жапым яра коштын эртара, ик курсышто кокымшо ий шинча гынат, начарын тунемеш.

Учебно-воспитательный пашам кӱрлмӧ, мелко-буржуазный, мещанский идеологийым насаждатлыме нерген эше шуко фактым ончыкташ лиеш. Нине факт-шамычым дирекций, комсомольский комитет раш шинчат. Но ситыдымашым пытарышаш верч нимогай мерым огыт ыште. Училищын директоржо Королева йолташ тыгай кугу ненормальностьым могай шӱмжӧ дене чытымыже нерген партийный организаций ончылан пеш кугу ответственностьым нумалшаш.

Комсомольский комитет большевистский вуйлатымашым ок обеспечиватле. Комитет секретарь Четкарев йолташ тушман паша нерген тыгай кугу сигнал улмо ӱмбачат тиде вопросым принципиальный кӱкшытыш шынден огыл. Четкарев йолташ шкежат шукерте огыл ушыжым йомдарымешке йӱын. Санденак тудо титакым ужын гынат, тунамак тӧрлаташ смелостьшо ситен огыл. Комсомольский комитет комсомолец-шамыч деч, молодежь деч кӱрылтмыжӧ дене гына внутрисоюзный пашам шалатымашке шуктен. ВЛКСМ горком музыкально-театральный училище пеленсе комсомольский организацийлан ситыдымын полшен да тулечат начар контролироватлен.

Марийский АССР Совнарком пеленсе искусство паша дене управлений музыкально-театральный училищыште тыгай кугу ситыдымаш шамычым ала кузе чыта. Искусство паша дене управленийын начальникше Вязьмин йолташ, тиде мланна ок касатле манын, шона ала мо.

Музыкально-театральный училищым тыгай положенийеш нигузеат кодаш ок лий. Училищын дирекцийже, комсомольский организаций чыла нине тревожный сигнал-шамыч гыч серьезный политический выводым ышташ обязан улыт. Музыкально-театральный училищын эн первой чеҥетан задачыже — большевистский бдительностьым кӱшкӧ нӧлташ, шылын кодшо калык тушман-шамычым йӧршын куклаш, вредительствын последствийжым пытараш да нормально тунемашлан кӱлешлык условийым ышташ.

Хасан ер воктен лийше сарыште участник—боец ден командир-шамыч тӧрланымӧнтӧ шке частьышкышт пӧртылыт.

Чыла боец ден командир-шамыч Хабаровск частьысе начальствующий составын ватышт деч ценный подаркым налыныт.

Снимкыште: Госпитальын начальникше Э. Б. Линский младший командир П. Л. Яковлевлан подаркым пуа.

Фото Соколовын (Союзфото).

ХАСАН ЕР ВОКТЕНЫСЕ ГЕРОИЧЕСКИ КРЕДАЛМАШ ЭПИЗОД-ШАМЫЧ

КОЛХОЗЫШТО ШУДО СОЛЫМО СЕМЫНАК САМУРАЙ-ШАМЫЧЫМ СОЛЕНАМ

1936 ийыште мый Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийыш добровольно каенам. Мыйын Дальний Востокыш верештмем пеш шуын. Мыйын йодмемым шуктеныт. Вот теве мый ынде кок ий лиеш Дальний Востокышто улам.

Мемнам границе гоч пурышо японский захватчик-шамычым кыраш фронтыш колтышашыштым палымек мый тунамак эше ик гана пулеметемым терген налым. Кредалмаш жапыште мыйын нимогай задержкат ынже лий, манын шке пулеметем пеш сайын ямдылышым.

2 августышто мый пулемет шеҥгелне киенам. Кугу кредалмаш лие. Мыйын пулеметын лӱймыжым мыланем ончаш весела ыле. Мый туран лӱенам. Командир мыйын воктекем толын да ойла:

— Танкым ужат? Тушто японский снайпер шинча. Тудым строй гыч лукташ кӱлеш.

— Сай,—мый командирлан маньым.

Пулеметым наводитлышым да очередьым пушым. Первой лӱймаш гычак танк йӱлаш тӱҥалын. Японский снайперын танк гыч лекташ тӧчымыжӧ годым мый кокымшо очередьым пушым. Ужам—снайпер мӧҥгеш пура. Тиде жапыште танк снайпер дене пырля пудешталтын.

Тиддеч вара мемнан пехота ончыко кайыш. 6 августышто мый адак Заозерный кӱкшака верч кредалмаште участвоватленам. Тиде кӱкшакаште пулеметым установитленам да японец-шамычым ора дене йӧрыктылынам.

Мыйым ранитлымышт мӧҥгӧ нуно гад-шамычым шагал лӱйкалмемлан мыланем пешак обидне ыле. Кызыт ынде мый эмлалтынам да шке частьышкем мӧҥгеш каем.

Красноармеец-пулеметчик—В. УГЛЕВ.

(16 № „На защиту родины“ газет гыч, 1938 ий 22 август).

ХРАБРЫЙ ТАНКИСТ

5 августышто мемнан войска-шамычлан японец-шамыч ураганный тулым тарватеныт. Мемнан-шамычат долгеш кодын огытыл, артиллерий, авиаций да танк-шамычым ходыш колтеныт. Тиде кечыште мемнан герой боец-шамыч тушманым сеҥымаште шуко боевой подвиг-шамычым ыштеныт, тушман-шамычым пытареныт. Мемнан танк-шамыч нойыде действоваленыт, нуно тулым самурай-шамыч ӱмбак, айдеме ӱмбак душ гыч вӱд йогымо семын, йоктареныт. Танк экипажын командирже комсомолец Андреев йолташ противникын огневой точкыжым пытараш заданийым налеш. Танкын командирже приказанийым спокойно приниматла. Приказ—тушманым сангга гыч кырен шалаташ—тиде сложный, но сеҥаш лийман задаче. Чара верыште противник-шамыч мемнан танкым оршыла кырат. Но Андреев кредалмашке тыгай лозунг дене кая: „Тушман пока пытаралт ок шу, каяш ончык, шеҥгеке корно петыралтын, а покшелне лийын огеш керт, ончыко гына!“.

Чынак храбрый танкист Андреев йолташ ончыко гына каен. Мотор шургымым чарныш. Горючий чыла пытен улмаш. Андреев йолташ лӱддегызе противникын лӱйкалыме жапыштак танк гыч лектеш, шаланыше танк деке кая, горючийым налеш да танк угыч пашам ышташ тӱҥалеш.

Андреевын самурай-шамычын передовой линийышт дек чак миен шумекыже, самурай-шамыч паникыш логалыныт да куржаш тӱҥалыныт. Тиде жапыште Андреев куржшо негодяй-шамычым лӱйкален. Адак Андреевын боевой запасше пытен. Тыштат Андреев спокойствий ден мужествым проявитлен. Окоплаште шылын кодшо самурай-шамычым танкын гусеницыже дене тошкаш тӱҥалын. Андреев йолташ заданийым пеш сайын шуктен. Советский мланде гыч тушман кашак поктен колталтыч, лаштырталтыч да луктын кышкалтыч.

Советский танкист-шамыч шӱшкылт пурышо самурай-шамычым тыге туныктеныт. Андреев йолташын танкше нимат лийын огыл.

Старший лейтенант—НЕСЕРЕД.

(„На защиту родины“, 17 №, 1938 ий 24 август.)

Йошкар Армийыш йывыртен каем

Йошкар Армийыш каяш кеш кугу да почетный обязанность. Мый Йошкар Армийыш тений каяшак шоненам. Призывлан сай ямдылалтын шогышым: ГТО, ГСО да ПВХО значок-шамычлан нормым сдатленам. Политический шинчымашым кече еда нӧлтен шогем. Комсомольский организацийыштат активный пашам дене комсомолец лӱмем сулем.

СССР, РСФСР да Марийский АССР Верховный советыш сайлыме кампаний годым мый агитаторлан уло кумыл дене ыштенам. Избирательный комиссий членлан шогенам.

Шукерте огыл японский самурай-шамыч Хасан ер районысо Заозерный ден Безымянный кӱкшакам налаш тӧчышт. Но нуным Советский калыкын славный эргышт— Дальневосточный краснознаменный фронтын боецше-шамыч чот кырен колтышт.

Мый Йошкар Армийыш Советский элым фашистский агрессор-шамыч деч аралаш каем. Кӱлеш лиеш гын, уло шке вием, пытартыш чӱчалтыш вӱремым эрыкан, пеледше социалистический элын калыкше верч пуаш ямде улам. Пашазе - Кресаньык Йошкар Армийыште комсомолец лӱмемым паша дене оправдатлем.

Калинин И. Д.

Звенига район, „Красный кустарь" промколхозын 1918 ийыште шочшо призывникше.

СОВЕТ УШЕМЫШТЕ

29-ше сентябрьыште писын коштшо „ПС—89" самолет ден луатик союзный республиклашке перелетлан старт пуалтын. Перелет Гражданский воздушный флот Московский Управленийын пилот комсомолец-шамычын инициативышт почеш эртаралтеш. Тиде перелет ВЛКСМ-н XX идалыкшылан пӧлӧклалтеш, „ПС—89" самолетын командирже летчик-комсомолец С. Фоканов, кокымшо пилот комсомолец С. Андреев, радист-бортмеханик-комсомолец М Казеннов.

Снимкыште: „ПС—89" самолет экипаж. Шола гыч пурлашке: 2-шо пилот С. М. Андреев, самолет командир С. Н. Фоканов да радист-бортмеханик М. К Казеннов.

Фото Межуевын (Союзфото).

„РОДИНА" САМОЛЕТ НЕРГЕН УВЕРТАРЫМАШ

1938 ий 3 октябрьыште гражданский воздушный флотын гидро самолет-шамычын звеножо Комсомольск гыч Комсомольск ола деч 125—200 километрлан северо - западыштыла улшо Эворон ер—Амуткит ер—Керби населенный пункт районыш „Родина" самолетым кычалаш каен

13 шагатат 30 минутышто (верысе жап дене) летчик Сахаров Амуткит ер деч 20 километрлан юго-западыштыла млавде ӱмбалне самолетым ужын. 10 метр кӱкшӱт марте волен, тудо кок моторан самолетым да самолет лишне ош полотнище дене сигналым пуэдыше кок еҥым раш ужын. 5 минут гыч летчик Бурлаковын управлятлыме кокымшо самолет да шагат гыч летчик Романовын управлятлыме кумымшо самолет толыныт. Нуно тугак кок моторан самолетым да самолет воктен кок еҥым ужыныт.

Хабаровск деч востокыштыла улшо мередианыште мумо кок моторан самолет —тиде „Родина" самолет, манын шонаш чыла оснований уло.

Экипажым да самолетым Комсомольскыш кондашлан чыла мерым ыштыме.

Осоавиахим лотерей выигрыш тираж

16—18 ноябрьыште Нальчикыште Осоавиахимын Всесоюзный 12-шо лотерейын тиражше лиеш. 10 гыч 9.500 теҥгеаш марте 12 миллион теҥге суммаш 807.722 выигрыш модалташ тӱҥалалтеш.

Выигрыш-шамыч коклаште—„М-1" куштылго 21 автомобиль, 170 мотоцикл, 21 пианино, радио - шамыч, СССР мучко кок арнялан путешествий, „Лейка" фотоаппарат, велосипед, музыкальный инструмент, час, охотнический пычал-шамыч да молат улыт.

Шернур педучилище У-Тор'ял педучилищым социалистический соревнованийыш ӱжын

Шернур педучилищысе студент-шамыч коклаште социалистический соревнованийым кумдан шарыме. Класс дене класс, тунемше дене тунемше-шамыч социалистический договорым ыштышт. Договорышто тунемше-шамыч отлично да хорошо тунемаш, общественный пашаште активно участвоватлаш обязательствым налыч.

Тыгак 1938-39 тунемме ийлан Шернур педучилище У-Тор'ял педучилище дене социалистический договорым ыштыш. Тиде договорым кажне четверть мучашеш ваш-ваш терташ лийыч.

Паймаков Н.

Марийский труппын репертуарыштыже мо лийшаш

Маргостеатрын марийский труппыжо 1938—39 ийысе театральный сезоным 11-ше октябрьыште почеш. Труппо у сезоным С. Н. Николаевын возымо „18-шей" лӱман пьесе дене тӱҥалаш. Тыгак тенийсе репертуарыште моло у оригинальный пьес-шамыч лийыт. Теве Георгий Ефрушын возымо „Тушман корно" да Н. И. Ивановын „Родина верч" пьес-шамыч шындалтшаш улыт. Адак С. Н. Николаевынак „Салика" да Николай Островскийын „Вурс кузе шуаралтын" пьес-шамыч лийыт.

Тид деч посна руш драматург-шамычын пьесышт марлаш кусаралт шындалтыт.

Антонов Ивук.

И. И. СКВОРЦОВ-СТЕПАНОВ

(КОЛЫМЫЖЛАН ЛУ ИИ ТЕМЫН)

Лу ий ожно, 1928 ий 8 октябрь вашеш йӱдым большевистский партий дене тудын Центральный Комитетшын ик тошто да эн преданный членже, Иван Иванович Скворцов-Степанов колен.

„Мемнан радам гыч,— тунам „Павда" газетеш Сталин йолташ возен,— стойкий, пеҥгыде ленинец, мемнан партий ЦК-н членже, Скворцов - Степанов йолташ курымешлан кайыш. Скворцов - Степанов йолташ мемнан радамыште лу ий дене кучедалын да профессиональный революционерын илышыштыже чыла йӧсылыкым испытатлен. Шуко тӱжем йолташ-шамыч тудын ик тошто да популярнейший марксист-литератор улмыжым шинчат. Тудым, октябрьский кечылаште активнын участвоватлымыж гычат палат. Тудым партийын ленинский единствож верч да партийын кӱртньӧ гай пеҥгыдылыкше верч эн преданный боец улмыжым шинчат".

И. И. Скворцов-Степанов 1870 ийын февральыште, Московский уездеш, ик фабрикысе йорлырак конторский служащий ешеш шочын. 1890 ийыште учительский институтым тунем пытарымекше, Скворцов-Степанов 1895 ийыште первой гана арестоватлалтме да Москва гыч колталтме марте учительлан пашам ыштен.

Скворцов-Степанов революционный пашам Тула оласе пашазе кружоклаште ышташ тӱҥалеш. Тыште тудо народник-шамычын политический воззренийышт деч ойырлен да убежденный марксист лийын, а 1904 ий мучаш гыч большевик лийын. 1905 ий гыч тудо партийын Московский комитет пеленсе „литературно - лекторский группышто" пашам ышта. 1906 ийыште Стокгольмышто (Швеция) погынымаш IV-ше партийный с'ездын пашаштыже участвоватла.

Шкенжын революционный деятельностшо мучко Скворцов - Степанов тюрьма ден ссылкылаште 8 ий утла илен.

1917 ийыште Скворцов-Степанов угычын Москваште. Тудо меньшевик ден эсер-шамыч ваштареш энергичне кучедалын, „Социал-Демократ" лӱман большевистский газетым редактироватлен, Великий Октябрьский социалистический революцийыште участвоватлен.

Партийын поручениййже почеш Скворцов - Степанов учредительный собранийыште эсер ден меньшевик-шамычын чумыргымашыштым шалатыше, кок большевистский речь дене выступатлен. Совнаркомын первой составыштыже тудо финанс нарком лийын. Тидын деч вара тудо государственный важный постлам ятыр заниматлен шоген. Партийын ик виднейший литераторжо улмыжо годым, Скворцов-Степанов „Правдаште" (1924 ий) пашам ыштен, „Ленинградский правдан", варажым „Известийын" редакторжо лийын, Ленин институтын директоржылан пашам ыштен.

Скворцов - Степанов К. Марксын выдающий „Капитал" трудшым да тудын моло исторический пашажымат немецкий гыч руш йылмыш кусарымыж дене кумдан палыме лийын. Скворцов - Степановын антирелигиозный вопрос-шамыч нерген возымо, антирелигиозный пропагандын образецше лийын шогышо книга-шамычат улыт. Тудо Ленинын кугун аклыме „Электрофикация РСФСР в связи с переходной фазой мирового хозяйства" лӱман замечательный книгам возен.

Скворцов-Степанов шуко гана доклад да лекций дене выступатлен, журнальный ден газетный статья-шамычым шуко возгален. Тудо—политический трибун, большевистский партийын салтакше; меньшевик, эсер, троцкист, зиновьевец - шамычым—тыгай подлый калык тушман-шамычым, пашазе классын предательже-шамычым чот кырен разоблачитлен шоген.

Партийын X ден XIII-ше с'езд коклаште Скворцов-Степанов Центральный ревизионный комиссийын членжылан шоген, XIV с'ездыште тудо ВКП(б) ЦК-н членжылан сайлалтын ыле.

Отв. редактор—
К. А. ЛЕНСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 70, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—786. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.